BABALAR VE OĞULLAR

ROMAN

Ivan Sergeyeviç Turgenyev

DÜNYA TİLKİ Kitap KLASİKLERİ

tilki
Kitap

roman

babalar ve oğullar
ivan turgenyev

ISBN 978-605-5045-66-1
1.Basım, İstanbul, Şubat 2015, 1000 Adet
Genel Seri:91 Dünya Klasikleri Serisi:15

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
tilkikitap@gmail.com

Genel Yayın Yönetmeni: Emrah Çelik
Çeviren: İzzet Hüseyinov
Editör: Semra Topçu, Nejdet Genç
Kapak Tasarımı: Ajans Tilki
Kapak Görseli: Edgar Degas: Jeantaud, Linet and Laine
Mizanpaj: Kule Mizanpaj
Engin Matbaacılık/Topkapı

babalar ve oğullar

ivan turgenyev

1959 yılının Mayıs ayıydı ve üzerinde damalı pantolonu, tozlu pelerini olan kırk yaşlarında bir adam, yolun üstünde bulunan postahanenin alçak sundurmasına çıktı. Tombul yüzlü, gözlerinde feri olmayan, çenesinde sarı tüyler bitmiş uşağa seslendi:

— Piyotr hala ortalıkta görünmedi mi?

Adamın bir kulağına taktığı küpesiyle, boyalı saçları ve oldukça kibar yürüyüşü, onun yeni kuşaktan biri olduğunu gösteriyordu. Soruya cevap vermeden önce kibirli bir şekilde yola baktı ve:

— Hayır efendim, henüz görünürlerde kimse yok.

— Yok ha!

— Yok!

Diye tekrarladı uşak.

Adam üzüntülü üzüntülü nefes aldı, sonra küçük bir sıraya oturdu. Ayaklarını altına almış, etrafına düşünceli düşünceli bakınıyordu.

Bu kibar adam, Nikolay Petroviç Kirsanov'du. Postahaneden on mil kadar uzaklıkta, kendine ait küçük bir çiftliği vardı. Toprağını bölüp köylülere dağıttıktan sonra, beş bin dönüm üzerine bu çiftliği kurduğunu söylemişti. Babası, 1812 savaşında çarpışmış bir generaldi. Yarı cahil, kaba saba bir adam olmasına rağmen iyi huylu bir Rustu. Hayatı boyunca önce bir tugaya, sonra da bir tümene komuta etmek için uğraşıp durmuştu. Genellikle taşrada görev yapmıştı ve oralarda rütbesinden dolayı sözü geçen bir konumu olmuştu. İki oğlu vardı. Nikolay Petroviç, ağabeyi Pavel gibi Güney Rusya'da doğmuş ve on dört yaşına kadar ucuz öğretmenlerden ders alarak, babasının kendisine yaranmak isteyen yaverleri ve kurmayları gibi alayın bu tip insanları arasında büyümüştü.

Annesi, Kolyazin ailesindendi ve evlenmeden önceki adı Agatha'ydı. General ile evlenince, onu tam adı Agafokleya Kuzminişna Kirsanov diye çağırmaya başladılar. Annesi disiplinli bir komutan eşiydi. Gösterişli şapkalarını takıp, ipek giysilerini giyerek kiliseye gelir ve her zaman haçın bulunduğu yere ilk o çıkardı. Yüksek sesle ve çabuk konuşan bir kadındı. Her sabah çocuklarına elini öptürür, akşam olunca da onları kutsardı. Hayatından mutluydu. Bir general oğlu olarak, o da ağabeyi Pavel gibi orduya katılmıştı. Fakat cesaretsiz biriydi, bu nedenle çevresindekiler ona "ödlek" adını takmışlardı. Tayin olduğu haberi geldiği gün bacağını kırdı ve iki ay yatmak zorunda kaldı, bu olayın ardından da ayağı topal kaldı. Bu olaydan sonra General de oğluyla uğraşmaktan vazgeçti ve onun sivil bir görevde bulunmasına ikna oldu. Nikolay Petroviç, on yedi yaşına basınca, babası onu Petersburg'a götürdü ve üniversiteye kaydettirdi.

Pavel de muhafız alayına subay olmuştu. Annesinin, önemli bir görevde olan İlya Kolyazin isimli bir kuzeni vardı. Nikolay ve ağabeyi, onun gözetiminde beraberce bir ev tuttular. General daha sonra görevli olduğu tugaya ve karısının yanına döndü. Ara sıra oğullarına, bir arzuhalciye yazdırdığı süslü püslü yazılarla dolu, kurşuni renkli büyük kâğıtlar yollardı. En alta da özene bezene atılmış imzası ve "Tümgeneral Piyotr Kirsanov" yazardı.

Nikolay Petroviç, üniversiteyi 1835 yılında bitirdi. Onun mezun olduğu yılda yapılan bir geçit töreninde tugayın erleri düzenli olarak yürümedikleri için General Kirsanov'u emekliye ayırdılar. Bu olay üzerine, babası ve annesi Petersburg'a yerleşti.

Nikolay Petroviç, küçük bir memur olan ev sahibi Popolovenskiy'in kızına âşık olunca, anne babasını çok üzmüştü. Kız oldukça hoştu ve "entelektüel" diye söylenen bir tarzı vardı. Dergilerdeki o ciddi ve bilimsel makaleleri okumayı seven bir kızdı. Yaşını doldurduğu zaman da hemen bu kızla evlendi ve hemen ardından da babasının gücüyle işe başladığı Toprak Dağıtım Bakanlığı'ndaki

memuriyetinden ayrıldı.

General Kirsanov, Tavriçesky parkının yanında bir ev almayı ve daha iyi zaman geçirmek için de İngiliz Kulübüne üye olmayı düşünüyordu ki aniden bir inme indi ve öldü. Bunun üzerinden çok geçmeden karısı da mezarlığı boyladı. Başkentteki hayat ona renksiz gelmişti ve tugaydan ayrı kalınca canı sıkılmaya başlamıştı. Nikolay Petroviç, karısı Maşa'yla çok mutluydu. Yeni evlendiklerinde, Orman Enstitüsü'nün yanında yazlık bir evde oturdular. Daha sonra kente taşındılar. Bu ev, tertemiz merdivenleri ve epey soğuk bir salonu olan küçücük bir daireydi. En son olarak da oğlu Arkadiy'in dünyaya geldiği köye yerleştiler. Burada eşiyle beraber sakince ve rahat bir hayatları vardı. Birlikte kitap okuyup, şarkılar söylüyorlar, piyanonun başında beraber düetler yapıyorlardı. Her şeyi beraber yapmaktan keyif alıyorlardı. Nikolay arada bir avlanmaya gittiğinde ya da çiftlik işleriyle uğraştığında Maşa da çiçeklerini yetiştiriyor ve tavuklarına bakıyordu. Zaman içinde Arkadiy de büyüyordu. O da ailesi gibi huzurlu bir sessizlik içindeydi. On yıl boyunca rüya gibi bir hayatları oldu.

Nikolay'ın karısı 1847 yılında öldü. Maşa'sını kaybetmek neredeyse onu da öldürdü. Birkaç haftada tüm saçları bembeyaz oldu. Onu mutsuz eden düşüncelerden kurtulabilmek umuduyla dışarıya çıkmaya karar verdi. Fakat 1848 yılında istemeyerek de olsa köyüne geri döndü. Bir süredir durgun geçen hayatından sıkıldı ve bütün zamanını çiftliğin yönetimini geliştirmeye verdi. Nikolay Petroviç 1855 yılında oğlunu üniversiteye kaydettirdi ve üç kış onunla beraber Petersburg'ta yaşadı. Çok fazla dışarıya çıkmıyordu. Çoğu zaman oğlu Arkadiy'in sınıfındaki gençlerle arkadaşlık kurmaya çalışıyordu. Saçları daha çok ağarmış, iyice şişmanlamış ve kamburu çıkmıştı. Bu kış Petersburg'a hiç gidememişti. Şartlar böyle olunca, 1859 yılının Mayıs ayında oğlunun gelişini beklemeye başladı. Oğlu da yıllar evvel kendisi gibi üniversiteyi bitirmişti.

Uşağı, belki saygısızlık olmaması için belki de efendisinin gözü önünde durmaktan hoşlanmadığı için, dış kapıya çıkmış, piposunu içiyordu. Nikolay Petroviç, başını öne eğmiş, sundurmanın kırık dökük merdivenlerine bakarak düşüncelere dalmıştı. Benekli kocaman bir tavuk, ortalıkta böbürlenerek dolaşıyordu. Demir parmaklıkların üzerine tünemiş pis bir kedi, tavuğa hiç de dostça bakmıyordu. Güneş ortalığı kavuruyordu. Hanın karanlık kapısından, yeni çıkmış çavdar ekmeğinin kokusu geliyordu. Nikolay Petroviç düşünceliydi. "Benim sevgili oğlum, Arkadiy'im artık üniversite mezunu" kafasının içinde hep bu sözler dönüp duruyordu. Başka şeyler düşünmeye çalışıyordu ama aklına yine hep aynı sözler gelip duruyordu. Sonra, Maşa'sı geldi aklına, "bu günleri göremedi" diye üzgün üzgün söylendi. Tombul, kurşuni renkte bir güvercin yola kondu, kuyunun yanındaki su birikintisinden telaşla suyunu içti. Nikolay Petroviç onu izliyordu, fakat bu dalgınlığında bile yaklaşan bir arabanın tekerlek sesini duymuştu.

— Efendim, sanırım geliyorlar!

Dedi uşak, kapının arasından başını uzatarak. Nikolay Petroviç heyecanla yerinden fırladı ve gözlerini yola dikti. Üç posta beygirinin yan yana koşulduğu bir araba, uzaklardan görünmeye başlamıştı. Arabanın içindeki öğrenci kasketinin siperini ve o tanıdık sevgili yüzü hemen seçti. "Arkadiy! Arkadiy!" diye heyecanla bağırdı Kirsanov. Kollarını açıp ileriye doğru atıldı ve bu genç üniversite mezunu oğlunun güneşten yanmış, tozlu yumuşak yanağına bir öpücük kondurdu.

— Baba, dur önce şu üstümü başımı silkeleyeyim!

Dedi, yorgunluktan biraz kısılmış, fakat hala çocuk, o çıngırak gibi sesiyle.

— Yoksa seni toza bulayacağım.

Diyerek, babasının sıcacık kucaklamasına, neşeyle karşılık verdi.

Nikolay Petroviç, oğlundan daha çok heyecanlıydı ve:

— Zararı yok, hiç zararı yok!

Deyip duruyordu. Nikolay Petroviç, özlemle gülümseyerek, sevecen bir tavırla hem kendinin hem de oğlunun paltosunun yakasını silkeledi:

— Bırak da sana şöyle uzun uzun bir bakayım, bırak da bakayım!

Diye, konuşmasına devam etti. Biraz geriye çekildi, sonra posta durağına doğru aceleyle giderek bağırdı:

— Bu taraftan, hadi bu taraftan, çabuk atları getirin!

Arkadiy sakince durdu, "baba" diye bağırdı.

— Baba, bak sana çok yakın dostum Bazarov'u tanıştırayım. Hani mektuplarımda da sana ondan sık sık bahsederdim. Buraya gelip, bizimle kalkmak nezaketini gösterdi.

Nikolay Petroviç hızla döndü ve arabadan atlayan, üzerinde püsküllü, uzun ve bol bir palto olan adama doğru koştu. Arkadaşı elini vermekte biraz ağır davransa da, o kırmızı ve eldivensiz elini dostça tuttu.

— Geldiğinize çok memnun oldum, bu ziyaretinizden dolayı size minnettarım, adınızı öğrenebilir miyim?

— Yevgeniy Yesilyeviç.

Dedi Bazarov, ağır ve erkekçe bir sesle. Sonra paltosunun yakasını arkaya doğru atınca, Nikolay Petroviç de onun yüzünü görebildi. İri, yeşil rengi gözlerle bakan bu genç adamın, uzun ince bir yüzü vardı. Burnunun üstü basık ve ucu sivriydi, uçları aşağıya sarkık kızılımsı bıyıkları oldukça dikkat çekiciydi. Yüzünde, kendine güvenen ve

zekâsını belli eden bir gülümseme vardı. Sonra Nikolay Petroviç;

— Aziz Yevgeniy Vasilyeviç, umarım bizimle sıkılmazsınız!

Diye konuşmaya devam etti. Bazarov ince dudaklarını hafifçe büktü ve şapkasını çıkarmaktan başka bir şey yapmadı. Petroviç oğluna dönerek;

— Hadi Arkadiy, atları koşalım mı, öncesinde biraz dinlenmek ister misiniz?

— Evet baba, biraz dinleniriz. Söyleyin, atları koşsunlar.

— Hemen, şimdi, şimdi!

Dedi babası.

— Hey Piyotr hala duruyor musun? Hadi kımılda, canlan biraz oğlum!

Piyotr, yeni moda uşaklardan olduğu için, genç efendisinin elini öpmedi, onu sadece uzaktan selamladı ve kapı aralığından süzülüp çıktı.

Hanın sahibinin karısı demir bir maşrapayla su getirdi, Arkadiy suyunu içerken, Bazarov da arabacının yanına gitti, arabacı atları çözerken, o da piposunu yaktı. Nikolay Petroviç biraz telaş yaparak;

— Benim faytonda ancak iki kişilik yer var, bilemedim şimdi, arkadaşın nasıl…

Arkadiy, hafif sesini alçaltarak babasının sözünü kesti.

— Bazarov, geldiğimiz arabayla gider. Rica ederim babacığım, ona teklifli davranma. Cana yakın biridir, o böyle şeylere aldırmaz, bak zamanla sen de tanıyacaksın.

Petroviç'in arabacısı atları getirdi. Bazarov da arabacıya seslendi;

— Hadi kabasakal, çabuk ol!

Ellerini koyun derisi paltosunun arka cebine sokmuş başka bir arabacı;

— Duydun mu söyleneni Mitya? Beyefendi seni nasıl çağırdı duydun mu? Gerçi kabasakalsın ya!

Diye seslendi. Mitya, hiç aldırış etmeden kasketini çekiştirdi ve hızlı hızlı soluyan, arabaya koşulmuş atın dizginlerini çekti. Nikolay Petroviç de;

— Çocuklar, biraz daha çabuk olun. Elbirliğiyle hadi! Bu işin sonunda, bizim şerefimize, size de iki tek sözüm var.

Dedi heyecanla. Kısa bir sürede arabalar hazırlandı, Petroviç ve sevgili oğlu faytona bindiler. Piyotr da arabadaki yerine çıktı. Bazarov geldikleri arabaya yerleşti, başını da yastığa dayadı. İki araba aynı anda yola çıktılar.

— Babacığım, beni çok bekledin mi?

— Yaklaşık beş saat bekledim.

— Benim tatlı babacığım!

Arkadiy, babasına doğru döndü ve eğilip yanağını büyük bir gürültüyle öptü. Nikolay Petroviç şefkatle gülümsedi. Sonra Arkadiy'in bir omzuna, bir dizine hafifçe vurarak;

— Artık üniversiteyi bitirdin ve yuvana döndün işte. Sonunda yuvana döndün…

— Pavel amcam nasıl, iyi mi?

Dedi Arkadiy, içindeki bu çocuksu sevince rağmen, konuşmanın akışını duygusallıktan çok, olabildiğince başka mevzulara getirmek istiyordu.

— Amcan çok iyi, o da seni karşılamaya gelmek istiyordu ama bazı sebeplerden dolayı gelemedi. Bak şimdi sana aldığım atı gör. Hem gör bak; odanın duvarlarını da yeni bir kâğıtla kaplattım.

— Peki, Bazarov için de bir oda var mı?

— Sorun değil, buluruz canım.

— Babacığım, senden ricam ona yapacağımız ikramlarda kusur etmeyelim. Onun dostluğuna çok değer veriyorum.

— Bazarov'la yeni mi tanıştınız?

— Evet, çok yeni.

— Hmm, demek geçen yıl o nedenle karşılaşamadık. Ne okuyor?

— Esas konusu, doğa bilim. Ama her konuda bilgiye sahip, bilmediği yok! Gelecek yıl tıp doktorası yapmak istiyor.

— Aa, demek tıp fakültesinde…

Dedi Petroviç ve bir an susuverdi. Sonra, Arkadiy'e dönerek;

— Bu yıl köylülerle başım dertte, vergilerini de ödemiyorlar! Bu durumda ne yapılır ki!

— Peki, ya gündelikçiler, onlardan memnun musun baba?

— Evet, işin kötü yanı bana karşı kışkırtılıyorlar ve bir çaba da göstermiyorlar. Ama haklarını da vermek lazım, toprağı iyi sürdüler. Harman zamanı gelsin, yeterince unumuz da olacak. Söyle bakalım Arkadiy, yoksa çiftlik işleriyle mi ilgileneceksin?

Arkadiy bu soruya aldırış etmeyerek;

— Keşke gölgeliğimiz olsaymış.

Dedi. Nikolay Petroviç birden "Piyotr" diye seslendi. Kolunu uzakta bir yere doğru uzatıp, göstererek;

— Şu arabadakiler bizim köylüler değil mi?

Piyotr, efendisinin gösterdiği yöne doğru baktı. Dar köy yolundan bu tarafa doğru birkaç araba geldiğini gördü. Her arabada bir iki köylü vardı.

— Öyle efendim, bunlar bizim köylüler.

— Peki, nereye gidiyorlar? Şehre mi?

— Sanırım, şehirdeki meyhaneye gidiyorlar efendim.

Dedi ve hemen yanındaki arabacıya dönüp, gördün mü işte der gibi, hor görerek baktı. Fakat arabacı oralı bile olmadı. Arabacı, onunla modern görüşleri birbirine uymayan bir köylüydü.

Nikolay Peyroviç, oğluna dönerek;

— Evin kuzey tarafındaki verandanın üzerine büyük bir tente koydurdum. Artık bundan sonra yemeklerimizi açık havada yiyebiliriz.

— Peki ya babacığım, bu tente yazlık bir köşk havası vermeyecek mi? Neyse o kadar önemli değil. Hava ne kadar güzel. Dünyanın hiçbir yerinde hava bu kadar güzel kokmuyordur herhalde. Sonra bu gökyüzü…

Dedi ve birden durdu Arkadiy, arkasına dönüp göz attı ve sonra sustu.

— Elbette, burada doğdun ve her şeyi seni etkileyecek, burası özel bir yer…

— Ama baba, insan nerede doğmuş olursa olsun, bu neyi değiştirir?

— Ama…

— Yok babacığım, hiç fark etmez.

Bütün bu konuşmalar yapılırken, araba yarım mil kadar yol almıştı bile. Nikolay Petroviç, oğluna yan gözle baktı. Sonra bir şey hatırlamış gibi;

— Sahi, yaşlı kadın Yegorovna'nın öldüğünü sana yazmış mıydım?

— Hadi ya! Zavallı kadıncağız. Ya Prokofyiç, o sağ mı?

— Evet, o hiç değişmedi, hatta eskisinden daha geveze diyebilirim. Maryino'da hiçbir değişiklik bulamayacaksın, her şey aynı.

— Peki, kâhya? Yine o eski kâhya mı?

— Yok, onu değiştirdim. Daha önce evde uşaklık yapmış ve sonra özgürlüklerine kavuşanların hiç birini çalıştırmıyorum artık. Daha doğrusu güvenlik gerektiren işlerde, artık onlara güvenmiyorum.

Arkadiy, Piyotr'a doğru baktı. Fransızca konuşarak;

— Ama o artık özgür!

Nikolay, daha alçak bir sesle;

— Ama o bir uşak. Şimdiki kâhyamız kasabalı biri ve çok becerikli. Ona yılda iki bin elli ruble ödüyorum. Yalnız şunu da ilave etmek istiyorum.

Dedi, eli ile kaşlarını sıvazlayarak. Bu hareketi genelde canı sıkıldığında yapardı.

— Sana daha önce Maryino'nun eskisi gibi aynı olduğunu söylemiştim ya, bu o kadar da doğru değil. Sanırım seni uyarmalıyım.

Bir an durdu, sonra konuşmasına Fransızca devam etti. Katı ahlaklı biri benim bu samimiyetimi eleştirir, beni uygunsuz bulabilir, fakat sana bunu en baştan söylemek zorundaydım. Baba ve oğul arasında her zaman bir takım ilişkiler olur, belki de beni suçlayacaksın, hatta haklı bile olabilirsin. Benim yaşımda birinin… Neyse sözü fazla uzatmayacağım… Hani şu kız, belki de duymuşsundur.

— Feniçka mı?

Diye, ilgisiz bir şekilde sordu Arkadiy Petroviç. Babası hafifçe kızararak;

— Lütfen oğlum, adını yüksek sesle söyleme! Evet öyle, onu eve aldım ve şimdi benim yanımda yaşıyor. Evde fazladan iki küçük oda vardı, tabi ki bu durumu değiştirebiliriz.

— Sakın babacığım, neden değiştirelim ki!

— Arkadaşın bir süre bizimle yaşayacak, ona karşı tuhaf kaçabilir.

— Rica ederim babacığım, Bazarov'u mesele etme. O bu düşüncelerin üstünde bir adamdır.

— İyi ama oğlum sen de varsın! Hem evin o küçük bölümü de berbattır.

— Ah babacığım, nerdeyse özür dileyeceksin. Bu meseleden dolayı utanmaya kalkma sakın!

Babası daha çok kızarak;

— Elbette utanmalıyım!

— Babacığım böyle yapma, ne olur yapma!

Dedi, sevecen bir gülümsemeyle. Kendi kendine "Bunda özür dileyecek ne var?" diye düşündü. Belki de babasına karşı gizli bir

üstünlük duygusuyla karışık ve onun bu iyiliğine, güzelliğine karşı daha çok sevgi hissetti.

— Yapma rica ederim babacığım, bazı durumlardan kurtulmuş olmana sevindim bile, bunu saklayamadım.

Nikolay Petroviç ise hala alnını ovuşturduğu parmaklarının arasından oğluna bakarken, kalbi sızladı. Yine de kendini suçluyordu. Uzunca bir süre suskunluktan sonra:

— İşte bizim kırlara da geldik.

— Babacığım, şu bizim koru mu?

— Evet, ama ben orayı sattım. Bu yıl kereste için oradaki ağaçları kesecekler.

— Peki, niye sattın?

— Para lazım olmuştu. Bütün buralar köylülere gidiyor.

— Sana vergilerini ödemeyen köylülere mi?

— Yapılacak bir şey yok, herhalde bir gün ödeyecekler.

Arkadiy etrafına bakındı ve:

— Koruyu satman hiç iyi olmamış, yazık olmuş buralara!

Dedi. Bu topraklar, çok cazip yerler değildi. Ufka doğru uzanıp giden tarlalar, bazı yerlerde hafifçe yokuş, bazı yerlerdeyse alçalarak devam ediyordu. Buralar; etrafta birkaç ağaç, hatta bazıları bodur fundalıktan ibaret, rüzgârlı vadilerdi. Katerina zamanındaki eski haritalara benziyordu. Küçük dereciklerle, kenarları oyulmuş dar ve küçük göller, damlarının çoğu göçmüş ve kararmış derme çatma evlerin olduğu köyler vardı. Öte yanda boşalmış harman yerlerinde, kapıları açık, sadece çitlerle çevrili yan yatmış tahıl ambarları vardı. Az ileride sıvaları dökülmüş tuğla ya da ahşap kiliseler ve onların her

tarafı yıkılmış, göçmüş mezarlıkları vardı.

Arkadiy çevresinde bu manzaraları gördükçe üzüntüsü artıyordu. Yolda yırtık pırtık eski kıyafetleriyle gördükleri köylüler de, bu virane manzarayı tamamlıyor gibiydi. Sıska ve bitkin atlara binmişlerdi. Dalları kırılmış ve kabukları soyulmuş söğüt ağaçları, sanki yol kenarında bekleyen, paçavralar içindeki dilenciler gibi duruyorlardı. Zayıf, bakımsız inekler, açlıktan yol kenarındaki kurumuş çalıları hırsla yoluyorlardı. Korkunç bir canavarın öldürücü pençelerinden kaçıp, kurtulmuş gibiydiler. Güzel bir yaz gününde bu bitmiş gariban havyanların hali; Arkadiy'in aklına, soğuk fırtınalarıyla, dondurucu kış mevsimini getirmişti. Arkadiy, "Hayır" dedi, bu garibanlık ve bu görgüsüzlük bu şekilde gidemez diye düşündü. Ne varlık var, ne de çalışmak! Burada bir şeylerin tümden değişmesi gerekir. Ama nasıl yapmalı ve neresinden başlamalı diye düşünüyordu.

O bunları düşünedururken, ilkyaz da kendi zamanını yaşıyordu. Her yer zümrüt yeşiline boyanmıştı. Çevredeki her şey, ağaçlar, çalılar, ılık rüzgârın esişiyle birbirine doğru salınıyordu. Tarla kuşları da güzel güzel öterek bu güzelliğe katılıyordu. İlkyazın daha yeni büyüyen yemyeşil mahsulünün yanında kara kargalar uçuşuyor, yeni beyazlanan çavdarların arasından kaybolup gidiyorlardı. Ürünler dalgalandıkça, onların arasından sadece başları görünüyordu. Arkadiy etrafına baktıkça, aklındaki düşünceler gücünü yitirmeye başladı ve sonunda silinip gittiler. Pelerinini bir kenara savurup attı, yüzünde pırıltılı ve çocuksu ifadeyle babasına dönünce, Nikolay Petroviç oğlunun bu haline dayanamayıp onu kucakladı. Sonra da:

— Çok yaklaştık, şu gördüğünüz tepeye gelince evi görürüz. Birlikte yaşayacağız Arkadiy, hem eğer sen de istersen bana çiftlik işlerinde yardım edersin. Bu süreçte birbirimize daha yakın olup, daha iyi tanımalıyız, değil mi?

— Elbette babacığım, ne kadar güzel bir gün bu!

— Evet sanki bu muhteşem ilkyaz; sevgili oğlum, sanki senin evine dönüşün şerefine… Puşkin'i şimdi daha iyi anlıyorum. Yevgeniy Onegin'deki o dizeleri biliyor musun? Ne kederli gelişin bana, ey ilkyaz, ilkyaz, tatlı sevgi çağı.

Tam bu sırada, Bazarov arka taraftan:

— Arkadiy! Bana kibrit yollar mısın, yanımda pipomu yakacak bir şey yok.

Diye bağırdı.

Babasını şaşkınlıkla fakat hoşuna giderek dinleyen Arkadiy, cebinden telaşla bir kibrit kutusu çıkarıp, götürmesi için Piyotr'a seslenirken, Nikolay Petroviç de susup öylece kaldı. Piyotr, kibrit kutusuyla beraber kalın, siyah bir sigarayla geri geldi.

Aradiy sigarasını yaktığı anda, etrafa öyle keskin, ucuz bir tütün kokusu yayıldı ki, Nikolay Petroviç daha önce hiç sigara kullanmadığı için, burnunu hafifçe yana çevirdi.

On beş dakika sonra her iki araba da, duvarları kurşuni renge boyalı, damı kırmızı renkli saçla kaplı bu yeni yapılmış ahşap evin avlusuna girmişlerdi. İşte burası Maryina'ydı. Burası Yeni Wick olarak da bilinirdi. Fakat köylüler aralarında burası için "Topraksız Çiftlik" diye bahsederlerdi.

Onları karşılamaya çıkan on iki yaşında bir kız ve Piyotr'a benzeyen bir delikanlıdan başkası değildi. Delikanlının sırtında düğmeleri olan, beyaz armalı, kül rengi ceketi vardı. Bu genç adam, Pavel Petroviç Kirsanov'un uşağıydı. Sessizce arabaya yaklaştı ve üzerindeki örtünün düğmelerini açtı. Nikolay Petroviç, oğlu ve Bazarov hep birlikte, karanlık ve eşyasız bir salondan geçip, modern döşenmiş bir oturma odasına geldiler. Boş salondan geçerken kapının arkasında duran genç bir kadının bakışlarıyla karşılaştılar.

— Nihayet evimize geldik. İlk yapacağımız iş yemeğimizi yemek, sonra da cumba yatak!

Dedi Nikolay Petroviç. Bazarov da;

— Yemek, hiç fena bir fikir değil!

Diye karşılık verirken, gerinerek kendini minderlere attı. Nikolay Petroviç de gereksiz bir şekilde ayağını yere vurup;

— Evet, hemen yiyelim. İşte, Prokofyiç de tam zamanında geldi.

Dedi ve altmış yaşlarında, kır saçlı, zayıfça bir adam içeriye geldi. Cebinde pembe mendili olan, maden düğmelerle süslü, tarçın renkli bir ceket giymişti. Gülümseyerek Arkadiy'e doğru gitti ve saygıyla elini öptü. Bazarovun önünde eğilerek, kapıya yöneldi ve elleri arkasında beklemeye başladı. Nikolay Petroviç;

— İşte Prokofyiç, küçük beyimiz nihayet geldi. Sonunda döndü... Arkadiy'i nasıl buldun?

— Bundan iyisi, canının sağlığı efendim.

Dedi gülümseyerek, sonra toparlandı, yine o gür kaşlarını çatıp, eski halini alarak;

— Masayı hazırlayayım mı efendim?

Diye, vurgulu bir sesle sordu.

— Rica ederim, rica ederim. Ama Yevgeniy Vailyiç, siz yemekten önce odanızda biraz dinlenmek ister miydiniz?

— Hayır, teşekkür ederim ama buna hiç gerek yok. Yalnız, benim bavulla, şu paketi odama götürsünler lütfen.

Diye ilave ederken, bir yandan da yolculuk ceketini çıkardı.

— Elbette… Prokofyiç, misafirimizin ceketini alıver.

Prokofyiç buna biraz şaşırsa da, misafirin paketini iki eliyle başının üzerine kaldırıp, ayaklarının ucuna basarak sessizce dışarı çıktı.

— Ya sen oğlum, biraz odanda dinlenmek ister misin?

— Evet, kendime biraz çeki düzen versem iyi olacak.

Arkadiy, tam odadan çıkmak üzereydi ki içeriye orta boylu bir adam girdi. Ayağında rugan ayakkabıları, modaya uygun kısa kravatı ve üzerinde siyah bir İngiliz elbisesi vardı. Kırk beş yaşlarında görünen bu adam, amcası Pavel Petroviç Kirsanov'du. Kurşuni renkte saçları, kısa kesilmişti ve gümüşsü bir parlaklığı vardı. Fildişi renkli yüzünde hiç kırışıklık yoktu. İnce bir kalemle oyulmuş gibi, keskin, güzel ve biçimli bir yüzü vardı. Badem gibi kara gözleri de oldukça güzeldi. Pavel Petroviç, soylu nezaketinde ve genç kalmayı başarmış biriydi ve yerden çok yükseklerde uçuyormuş gibi bir hali vardı. Hani derler ya, insan otuzu geçince işi biter diye, ama bu adam yıllar geçmesine rağmen hala aynıydı.

Amcası, ince uzun ve pembe tırnaklı zarif elini pantolonunun cebinden çıkarıp, yeğenine uzattı. Birer akik düğme takılmış beyaz kollukları, ellerini daha da güzel gösteriyordu. Önce birer Avrupalı gibi el sıkıştılar. Sonra yeğenine uzandı, mis gibi kokan bıyıklarını, yanaklarına değdirip, onu Rus usulü üç kez öperken "Hoş geldin" diye mırıldandı.

Nikolay Petroviç daha sonra onu, Bazarov'la tanıştırdı. Pavel Petroviç, kıvrak vücudunu hafifçe eğip, bu tanışmaya elini bile uzatmadan, sadece gülümseyerek katıldı. Hatta elini cebine koydu. Sonra hoş bir ses tonuyla ve neşeyle omuzlarını kaldırıp, güzel beyaz dişlerini açığa çıkaran bir gülümsemeyle;

— Artık bu gün gelmeyeceğinizi düşünmeye başlamıştım.

Dedi ve ilave etti.

— Yolda bir aksilik mi oldu?

— Hayır amca, sadece biraz oyalandık, onun dışında hiçbir şey olmadı. O yüzden de kurt gibi acıktık! Babacığım, söyler misin Prokofyiç biraz acele etsin, ben de hemen geleceğim.

Bazarov da yerinden fırlayıp;

— Bekle, ben de geliyorum.

Dedi ve Arkadiy'le beraber odalarına çıktılar.

— Kim bu?

— Arkadiy'in bir arkadaşı. Arkadiy, onun çok akıllı biri olduğunu söyüyor.

— Bizim evde mi kalacak?

— Evet…

— O uzun saçlı ha!

— Evet!

Pavel Petroviç, tırnak uçlarını, masanın üzerinde tıkırdatarak;

— Arkadiy epey büyümüş, buraya geldiğine çok sevindim.

Kimse konuşmuyordu. Herkes yemeğini yemekle meşguldü. Bazarov'un da ağzından tek sözcük bile çıkmıyordu, habire atıştırıyordu. Nikolay Petroviç ara sıra; çiftlik işleriyle alakalı bazı olaylardan, hükümetin yakın zamanda yapacağı yeni reformlardan, komite, milletvekilleri ve sayısını çoğaltmayı düşündüğü makinelerden bahsediyordu. Pavel Petroviç ise akşamları yemek yemediği için, yemek odasında dolaşıp duruyordu.

Arkadiy, Petersburg'dan birkaç dedikodu anlatırken içinde de bir sıkıntı hissetti. Çocukluktan yeni çıkmış ve evine dönen her delikanlı, yakınlarının ona hâlâ çocuk muamelesi yapmasından biraz rahatsız olurdu elbette. O da muhtemelen bu duyguyla, konuşmalarını gereksizce uzatırken, "Baba" sözü yerine "Peder" diye hitap ediyordu. Prokofyiç de yemek boyunca gözlerini ayırmadan, dudaklarını ısırarak sürekli onu izledi. Yemekten sonra herkes odasına çekildi.

Bazarov, üstündeki sabahlığıyla yatağına oturup, piposunu tüttürerek;

— Amcan ne kadar tuhaf bir adam! Bu köy gibi yerde, o ne züppelik! Tam bir fantezi! Ya o tırnakları!

— Evet, öyle görünebilir ama bilmiyorsun. Amcam, eskiden sosyetenin gözde adamıymış. Bir gün konuşuruz bunları, bütün kadınların aklını başından alacak kadar yakışıklı bir adamdı.

— Bak sen! Demek o eski günleri yaşatmak istiyor hala. Ama ne yazık ki burada ondan büyülenecek kimse yok! Hele o boynundaki şaşırtıcı yakasına bakmaktan kendimi alamadım, sanki mermerden yapılmışlar. Ya özene bezene yaptığı çene tıraşı! Hiç anlamazlıktan gelme, bunlar sence de gülünç şeyler değil mi?

— Tamam, haklı olabilirsin ama iyi bir insandır o.

— Bak, baban da bir o kadar tatlı adam. Bütün zamanını şiir okuyarak geçiriyor, belki çiftlik işlerinden de çok çakmıyor ama iyi yürekli biri.

— Evet, altın gibi yüreği vardır.

— Yalnız, dikkat ettin mi, baban biraz sinirli gibiydi!

Arkadiy, çekingenliğin sanki nasıl bir şey olduğunu bilmezmiş

gibi sadece başını salladı. Bazarov ise konuşmaya devam etti;

— Bu eski romantik adamlar, beni çok eğlendiriyor. Bu tipler, insanın sinirlerini bozacak kadar yorarlar! Neyse, iyi geceler. Odamda İngilizvari bir lavabo var ama kapısı kapanmıyor, artık onu bir şeyle desteklemem gerekecek.

Bazarov odadan çıktıktan sonra, Arkadiy'in içini, sevinçli bir huzur kapladı. İnsanın kendi evinde, sevecen ellerin hazırladığı bu yatağa uzanıp, o yorganın altında uyuyabilmesi ne tatlı bir duyguydu. O yaşlı dadısının, yorulmak bilmeyen yumuşacık ellerini düşündü. Sonra aklına annesi geldi, derin bir iç çekti, onu dualarla andı. Fakat kendisi içinse dua etmedi.

Nikolay Petroviç, oğlunun eve dönüşüyle çok heyecanlıydı ve o yüzden de onu uyku tutmamıştı. Mumu söndürmeden yatağına uzandı, başını ellerinin arasına alıp, derin düşüncelere daldı. Pavel Petroviç ise çalışma odasında, ocağın karşısındaki koltukta oturuyordu. Ocaktaki birkaç köz, parlayarak için için yanıyordu. Gece yarısını geçmesine rağmen hala kıyafetleriyle duruyordu. Sadece rugan ayakkabılarını çıkarıp, terliklerini giymişti. Elindeki kitapta, Gaignani'nin son sayfası açık durduğu halde, okumuyordu bile. Maviye çalan ateşin bir sönüp, bir parladığı ocağa dalıp gitmişti. Yüzünde, anılarına gömülmüş bir insanın gergin bir ifadesi vardı. Evin arka tarafında küçük bir odada, Feniçka ismindeki kadın vardı. Sırtında mavi hırkası, siyah saçlarındaki beyaz örtüsüyle büyük bir sandığın üzerine tünemiş, etrafı dinlerken, ara ara uyukluyordu. Karyolasında uyuyan bir çocuğun nefesinin geldiği kapıya doğru bakıyordu.

Bazarov, evdeki herkesten önce uyanıp, evden çıktı. Evin çevresine bakıp, "Burası pek de büyük bir yer değilmiş" diye düşündü. Nikolay Petroviç topraklarını köylülerle paylaşınca, bu evi dokuz akrelik, düz ve kıraç bir araziye yaptırmak zorunda kalmıştı. Evin dışında, burayı çiftlik haline getirecek bazı yapıları kurmuş, bahçeyi düzenletmiş,

içine bir göl bile yaptırmıştı. Su gereksinimini sağlamak için, bir de kuyu açtırmıştı. Fakat diktirdiği fidanlar tutmamış, göl de çok su toplamamış, bunlara ilaveten kuyuların suyu da acımtırak çıkmıştı. Fakat arada bir çay içip, yemeklerini yedikleri çardağın leylakları büyümüştü. Bazarov, birkaç dakika içinde bahçenin her yerini gezip, ahıra ve avluya göz atmıştı. Hatta çiftlikten iki çocukla arkadaş bile olmuştu. Onlarla birlikte, eve bir mil uzaklıktaki bir bataklığa kurbağaları görmeye gitmişti.

— Beyim, o kurbağaları ne yapacaksınız?

Diye, çocuklardan biri sordu. Bazarov, kendisinden aşağı gördüğü insanlara pek yüz vermediği gibi, onlardan da uzak dururdu, fakat bu çocukların güvenini kazanmaya önem verdiği için;

— Anlatayım, kurbağanın içini açıp, ne olduğuna bakacağız.

— Peki, neden yapacaksınız bunu?

— Eğer sen hasta olursan, bir yanlışlık yapmamak için!

— Doktor musun?

— Evet.

— Vaska, bey ne dedi duyuyor musun? Sen de, ben de kurbağa gibiymişiz. Vay be!

Vaska'nın ayakları çıplaktı. Sapsarı saçları, sırtında dik yakalı kül renkli bir gömlek olan Vaska, yedi yaşlarındaydı:

— Ama ben kurbağalardan korkuyorum.

Dedi, öteki çocuk hemen atıldı lafa;

— Korkmana gerek yok. Isırmaz ki onlar, ısırır mı hiç?

— Benim genç filozoflarım, hadi şimdi suya girin.

Dedi Bazarov. Bu arada Nikolay Petroviç de uyanmıştı ve oğlunu görmeye gitmişti. Arkadiy kıyafetlerini giyinmişti. Baba, oğul, üzerinde tentesi olan taraçaya çıktılar. Korkuluğun yanında, leylak dallarının arasında kaynayıp duran bir semaver vardı. Akşam geldiklerinde onları kapının önünde karşılayan küçük kız geldi, incecik bir sesle:

— Fedosya Nikolayevna iyi olmadığı için kahvaltıya gelemeyecek. Bana, git sor dedi, çayı kendiniz mi alırsınız yoksa Dunyaşa'yı yollayayım mı?

— Ben hallederim, ben hallederim!

Diye sözünü kesti Nikolay Petroviç.

— Çayını nasıl içersin oğlum? Limonlu mu? Kremalı mı?

— Kremalı…

Dedi Arkadiy. Kısa bir süre sustuktan sonra da;

— Baba!

Diye hitap etti. Nikolay Petroviç, oğluna sıkıntıyla baktı.

— Ne var?

Dedi. Arkadiy gözlerini yere indirerek;

— Eğer soracağım şey sana yersiz gelirse, lütfen beni bağışla baba, fakat dün benimle çok açık konuştun ve ben de senden cesaret alarak, açık olmak istiyorum. Darılmazsın değil mi?

— Tamam, söyle…

— Feniçka, ben burada olduğum için mi çaya gelmiyor?

— Belki…

Nikolay, bir süre düşündü ve:

— Şey düşünüyor, sanırım utanıyor…

Arkadiy, babasına dikkatle baktı.

— Ama utanacak bir şey yok! Zaten siz benim düşüncelerimi biliyorsunuz. Sizin kararlarınıza ve hayatınıza karışmayı asla düşünemem. Ayrıca babacığım, siz yanlış bir şey yapmazsınız, eğer onun bu evde seninle yaşamasına izin verdiysen, o buna layık olduğu için yapmışsındır. Ayrıca ne olursa olsun bir çocuk babasını yargılamamalı, bu yakışmaz. Bana da yakışmaz, bir de senin gibi babaya karşı hiç, hem de hiç! Sen benim özgürlüğüme ve seçimlerime hiçbir zaman engel koymadın.

Arkadiy'in sesi biraz titredi. Sanki babasına nutuk çekiyormuş gibiydi, farkındaydı ama bu davranışıyla kendisini de soylu buluyordu. Bazen insan kendi sesinden de etkilenir ya, Arkadiy bu son sözlerini oldukça keskin söylemişti.

— Teşekkür ederim, Arkadiy…

Dedi babası kısık bir sesle ve parmakları yine alnına gitti.

— Doğru söylüyorsun. Tabi ki o kız buna layık olmasaydı… Bu benim için geçici bir heves değil, bu konuyu seninle çok rahat konuşamıyorum, ama buraya senin yanına gelmesinin ne kadar zor bir şey olduğunu anlayabilirsin. Hem de daha ilk günden!

— O halde ben onun yanına giderim.

Dedi, soylu tavır içinde iskemlesinden fırlayarak.

— Burada olduğum için, benden sıkılmaması gerektiğini ona anlatmalıyım.

Dedi ve ardından Nikolay Petroviç de ayağa kalktı.

— Arkadiy, ne olursa olsun… Nasıl… Daha henüz hiçbir şey anlatmadan…

Fakat babasını dinlemiyordu bile, taraçadan fırlayıp gitmişti. Nikolay Petroviç ardından bakakaldı, sonra şaşkınlık içinde iskemleye oturdu. Bu durum onu heyecanlandırmıştı, kalbi çarpıyordu. Oğluna anlatmamış olsaydı, şimdikinden daha fazla mı saygı göreceğini sanıyordu? Anlattığı için kendisini zayıf buluyor, kendini suçlu mu hissediyordu? Bunları söylemek zordu elbette. Ama bütün bu olanlar, onun içini epeyce karıştırmıştı. Kalbi çarpıyordu ve yüzü kıpkırmızı olmuştu. Önce hızla gelen ayak sesleri duyuldu, sonra Arkadiy taraçada belirdi.

— Baba, tanıştık biz.

Diye bağırırken, yüzündeki sevecenliğin yanı sıra , tertemiz duygularla yaptığı bu tavrında, iyi bir şey başarmanın izleri de görülüyordu. Feniçka biraz rahatsız, sonra gelecek. Bana, bir erkek kardeşim olduğunu neden söylemedin? Onu şimdi yaptığım gibi, en azından daha dün geceden öpecektim.

Nikolay Petroviç öyle şaşkındı ki… Yerinden kalkmak ve kollarını açmak istedi. Arkadiy hemen babasının boynuna sarıldı.

— Burada neler oluyor? Yine mi birbirinize sarılıyorsunuz?

Diye seslendi arkalarından Pavel Petroviç. Her ikisi de Pavel Petroviç'i gördüklerine sevinmişlerdi. Bazen öyle duygusal, insanın içine dokunan durumlar olur ki, insan bundan çabucak kurtulmak ister.

— Niye şaşırdın!

Dedi Nikolay Petroviç, neşeyle gülerek.

— Ne zamandır gelişini bekliyordum, akşamdan bu yana da

onu çok fazla göremedim ki.

Arkadiy amcasını da öptü, yine o kokulu bıyıklarını yanaklarına dokundurarak. Pavel Petroviç masaya oturdu. Üzerinde İngiliz modasına uygun olarak dikilmiş zarif bir giysi vardı. Başındaki fes ve öylesine bağlanmış kravatı, köydeki başıboş hayatı yansıtır gibiydi, fakat öte yandan gömleğinin o kolalı yakası, tıraşlı çenesinin üzerinde dimdikti.

— Arkadaşın nerelerde bakalım.

Diye sordu yeğenine.

— Evde değil, o çok erken kalkar, sonra aklına estiği bir yerlere gider. Merasimden de hoşlanmaz, onu kendi haline bırakmak lazım.

— Evet, belli, belli!

Dedi Pavel Petroviç, ekmeğine yağ sürerken de konuşmasına devam etti.

— Burada çok kalacak mı?

— Hiç belli olmaz. Buraya gelirken babasına da uğradı.

— Babası nerede oturuyor?

— Buraya yakın, küçük bir çiftliği var. Aramızda altmış mil belki var, belki yok. Babası, önceden orduda doktormuş.

— Ah evet ya, şimdi daha net hatırladım. Bu ismi nereden duyduğumu düşünüyordum. Bazarov? Nikolay hatırladın mı? Babamın tümeninde Bazarov adında bir cerrah vardı hani.

— Sahi, vardı ya!

— Evet işte! Bu çocuğun babası, o cerrah!

BABALAR VE OĞULLAR

Ivan Sergeyeviç Turgenyev

Anna Segeyevna kapıda durup, Bazarov'a baktı. Ölüm soğukluğu bütün yüzünü kaplamıştı, ateşler içindeydi ve ona bakan donuk gözleri, kadını epey şaşırtmıştı. İçinde bir korku hissetti, soğuk ve üzücü bir korku! Onu gerçekten sevmiş olsaydı, böyle bir duygu hissetmeyeceğini düşündü.

- Anna Sergeyevna, her şeyin doğrusunu konuşalım. Benim işim bitti, biliyorum. Tekerleğin altına düştüm. İleriyi düşünmek falan boş işlermiş. Ölüm eski bir şakadır, fakat herkese yeni gibi görünür. Şu ana kadar hiç korkmadım. Az sonra da kendimden geçeceğim, böylece olur biter işte! Güçsüz, güçsüz elini salladı. Ee, size ne diyelim... Sizi sevdiğimi mi? Daha önce bunun bir anlamı olmamıştı, bu durumda hiç olmaz. Aşk, bir kalıptır, benim kalıbımsa dağılmak üzere. Size şunu söyleyebilirim; çok güzelsiniz. Şimdi orada duruyorsunuz, öyle güzel...

DÜNYA TİLKİ KİTAP KLASİKLERİ

@tilkikitap
TilkiKitap
@TilkiKitap

www.tilkikitap.com
www.tilkimagaza.com
Online kitap satış sitesi.

ISBN: 978-605-5045-66-1
9 786055 045661